

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА АКАДЕМІЧНОГО ТА ЕСТРАДНОГО ВОКАЛУ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи

О. Б. Жильцов

«04» 09 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОПЕРНИЙ КЛАС

галузь знань 02 «Культура і мистецтво»
спеціальність 025 «Музичне мистецтво» (Сольний спів)
освітній рівень: другий (магістерський)

Інститут мистецтв

2017 – 2018 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.
Заступник директора з науково-методичної
та навчальної роботи

А. О. Таранник

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02130584
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 10331/4
Підпис (підпис) (прізвище, ім'я)
« » 2017

Робоча програма з навчальної дисципліни « Оперний клас» для студентів галузі знань 02 «Культура і мистецтво» спеціальності 025 «Музичне мистецтво» (Сольний спів) другого (магістерського) освітнього рівня.

Розробник: Макарова Емма Вікторівна – старший викладач кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв;

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв.

Протокол від «06» вересня 2017 року № 1

Завідувач кафедри академічного та естрадного вокалу _____
(підпис) Ю.В.Мережко

ЗМІСТ:

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни «Оперний клас»	5
I. Опис предмета навчальної дисципліни	5
II. Тематичний план практичних занять	6
III. Програма навчальної дисципліни	8
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Оперний клас»	9
V. Завдання для самостійної роботи	11
VI. Система поточного та підсумкового контролю	12
VII. Методи навчання	16
VIII. Методичне забезпечення навчальної дисципліни	17
IX. Вимоги до модульних контролів, заліків	18
X. Рекомендована література	19

Пояснювальна записка

Метою дисципліни «Оперний клас» є підготовка до професійної музично-вокальної діяльності.

Завданням дисципліни – забезпечити підготовку висококваліфікованих фахівців у сфері вокалу, спрямованих на професійно-творчий розвиток, вокально-художнє мислення та готовність до самоорганізації і самовдосконалення.

Програма передбачає ознайомлення майбутніх спеціалістів з кращими зразками зарубіжної та української оперної спадщини шляхом прослуховування та аналізу еталонних зразків оперних спектаклів кращих театрів світу та самостійного виконання уривків оперних спектаклів. Для цього необхідно опанувати навичками:

- швидкої орієнтації в нотному матеріалі;
- навички читання з листа;
- відчуття ансамблю;
- розуміння виконання художніх творів різних стилів і жанрів.

Метою дисципліни є:

- формування практичних умінь і навичок необхідних для співу в музичних театрах;
- виховання у студентів художнього смаку, сценічної витримки;
- виховання творчої волі, самовдосконалення;
- формування загальної професійної компетенції в області музично-творчої діяльності.

Програма «Оперний клас» для студентів магістрантів передбачає «акцентоване вивчення» оперних партій визначеного стильового і жанрового напрямку, тобто вивчення і ознайомлення з оперними партіями доцільно та дидактично обґрунтованих з індивідуальним підходом до добору виконуваних уривків.

Вимоги щодо навчально-оперного репертуару для кожного студента формуються викладачем таким чином, щоб репертуар найбільшою мірою відповідав розвитку вокальних здібностей студентів. В програмі ураховані такі особливості організації процесу як – цілеспрямована систематизація оперного репертуару на засадах історико-стильового і жанрового підходу.

Визначальна форма обліку успішності студентів – навчальні та тематичні модулі. Досягнення студентів на заняттях «Оперного класу» контролюється тематичними модулями протягом першого семестру – 4 год., другого семестру – 4 год. В кінці першого семестру – залік. В програмі з предмету «Оперний клас» пропонується розділ «Рекомендована література».

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. Опис предмета навчальної дисципліни «Оперний клас»

Курс 5	Напря́м, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>4 кредити</i></p> <p>Змістові модулі: <i>4 модулі</i></p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): <i>180 години</i></p> <p>На поточний навчальний рік: <i>120 годин</i></p> <p>Кількість аудиторних годин на тиждень: <i>2 години</i></p>	<p>Галузь знань 02 Культура і мистецтво</p> <p>Спеціальність 025 Музичне мистецтво (Сольний спів)</p> <p>Освітній рівень: другий (магістерський)</p>	<p>Нормативна</p> <p>Рік підготовки: V</p> <p>Семестри: IX, X.</p> <p>Практичні заняття: <i>66 годин.</i> IX семестр- <i>38 год.</i> X семестр – <i>28 год.</i></p> <p>Модульний контроль: 8 <i>годин.</i> IX семестр – <i>4 год.</i> X семестр – <i>4 год.</i></p> <p>Самостійна робота: 46 <i>годин.</i> IX семестр – <i>18 год.</i> X семестр – <i>28 год.</i></p> <p>Семестровий контроль годин -</p> <p>Вид контролю: <i>залік – 1 семестр</i></p>

II Тематичний план практичних занять

сем	Назви теоретичних розділів	Кількість годин			
		Разом	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль
Змістовий модуль I.					
1	Розвиток вміння швидкої орієнтації в нотному матеріалі.	16	10	5	1
2	Формування навички читання з листа.	14	9	4	1
	<i>Разом</i>	30	19	9	2

Змістовий модуль II.

3	Формування уявлень про специфіку музично-образного створення оперного спектаклю.	16	10	5	1
4	Формування уміння створення сценічного образу на практиці.	14	9	4	1
	Семестровий контроль				
	<i>Разом</i>	30	38	18	4

Змістовий модуль III.

5	Удосконалення сформованості творчого підходу до виконання оперних творів, вміння акумулювати виконавсько-художні уміння та навички.	15	7	7	1
6	Виховання відчуття оперного ансамблю.	15	7	7	1
	Разом	30	14	14	2

Змістовий модуль IV

7	Удосконалення розвитку вокально-виконавських навичок під час роботи з оперними творами, ансамблями.	15	7	7	1
8	Формування вміння виконання уривків з опер різних жанрів і стилів.	15	7	7	1
	Разом	30	14	14	2
	Разом за навчальним планом	120	66	46	8

III. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I (V курс IX семестр) Формування практичних умінь і навичок необхідних для співу в музичному спектаклі.

Тема 1.

Розвиток вміння швидкої орієнтації в нотному матеріалі.

Тема 2.

Формування навички читання з листа.

Змістовий модуль II (V курс IX семестр) Удосконалення творчого підходу до виконання оперних творів.

Тема 3.

Формування уявлень про специфіку музично-образного створення оперного спектаклю.

Тема 4.

Формування вміння створення сценічного образу на практиці.

Змістовий модуль III (V курс X семестр) Розвиток уміння акумулювати вокально-технічні навички під час роботи над оперним репертуаром.

Тема 5

Удосконалення сформованості творчого підходу до виконання оперних творів, вміння акумулювати виконавсько-художні уміння та навички.

Тема 6.

Виховання відчуття оперного ансамблю.

Змістовий модуль IV (V курс X семестр) Удосконалення виконавських здібностей під час роботи над оперним репертуаром.

Тема 7.

Удосконалення розвитку вокально-виконавських навичок під час роботи над оперними творами, ансамблями.

Тема 8.

Формування вміння виконання уривків з опер різних жанрів та стилів.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Оперний клас»

Разом: 60 год., практичні заняття – 38 год., самостійна робота – 28 год., модульний контроль – 4 год.

Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II	
Назва модуля	Формування практичних умінь і навичок необхідних для співу в музичному спектаклі.		Удосконалення творчого підходу при виконанні оперних творів.	
Кількість балів за модуль	294,5		294,5	
Заняття	10 год.	9 год.	10 год.	9 год.
Теми заняття (практичні заняття) 399	Розвиток вміння швидкої орієнтації в нотному матеріалі. (10+0,5)х10=105 б.	Формування навички читання з листа. (10+0,5)х9=94,5 б.	Формування уявлень про специфіку музично-образного створення оперного спектаклю. (10+0,5)х10=105 б.	Формування вміння створення сценічного образу на практиці. (10+0,5)х9= 94,5 б.
Самостійна робота 90 б.	5х5=25	5х4=20	5х5=25	5х4=20
Види поточного контролю 100 б	Модульна контрольна робота (прослуховування) 25 б.	Модульна контрольна робота (прослуховування) 25 б.	Модульна контрольна робота (прослуховування) 25 б.	Модульна контрольна робота (прослуховування) 25 б.
Підсумковий контроль	-		залік	

Всього – 589 бали, коефіцієнт – 5,9

Навчально-методична карта дисципліни «Оперний клас»

Разом: 60 год., практичні заняття – 28год., самостійна робота – 28год., модульний контроль – 4 год.

Модулі	Змістовий модуль III		Змістовий модуль IV	
Назва модуля	Розвиток уміння акумулювати вокально-технічні навички під час роботи над оперним репертуаром.		Удосконалення виконавських здібностей під час роботи над оперним репертуаром.	
Кількість балів за модуль	267		267	
Заняття	7 год.	7 год.	7 год.	7 год.
Теми заняття (практичні заняття) 294	Удосконалення сформованості творчого підходу до виконання оперних творів, вміння акумулювати виконавсько-художні уміння та навички. (10+0,5)x7=73,5 б.	Виховання відчуття оперного ансамблю. (10+0,5)x7=73,5 б.	Удосконалення розвитку вокально-виконавських навичок під час роботи над оперними творами, ансамблями. (10+0,5)x7= 73,5	Формування вміння виконання уривків з опер різних жанрів та стилів. (10+0,5)x7=73,5б.
Самостійна робота 140.	5x7=35	5x7=35	5x7=35	5x7=35
Види поточного контролю 100 б	Модульна контрольна робота (прослуховування) 25 б.	Модульна контрольна робота (прослуховування) 25 б.	Модульна контрольна робота (прослуховування) 25 б.	Модульна контрольна робота (прослуховування) 25 б.
Підсумковий контроль	-			

Всього – 534 бали

V. Завдання для самостійної роботи

№ зп	Тема	Зміст завдання	Години на виконання, передбачені ТП	Бали за одиницю	Література
1	Розширення динамічних можливостей голосу.	Вивчення літератури і музичного тексту.	5	25	1,3,5,10
	Розвиток виконавських здібностей.		4	20	2,3,7,11
	Удосконалення сформованості творчого підходу до виконання оперних творів.	Формування художнього та технічного плану роботи над творами.	5	25	1,4,7,9
	Формування уявлень про специфіку музично-образного відображення оперного твору.		4	20	2, 4, 6,12
	Розвиток емоційно-художніх здібностей як основи роботи над оперним твором.	Відпрацювання відповідного емоційного стану при виконанні.	7	35	1,5,7,10
Розширення динамічних можливостей голосу.	7		35		
2	Формування творчого підходу до виконання творів оперного репертуару.	Робота над особливостями виконання технічних та дикційних вимог до виконання твору.	7	35	1,3,12
	Вміння акумулювати виконавсько-художні уміння та навички під час виконання творів класичного та національного оперного репертуару.		7	35	2,4,6,8.
		Всього:	46	230	

VI. Система поточного та підсумкового контролю

Критерії оцінювання

Навчальні досягнення магістрів з навчальної дисципліни «Оперний клас» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види контролю.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю IX СЕМЕСТР

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів за одиницю	Одиниць	Всього
1.	Відвідування практичних занять	0,5	38	19
2.	Робота на практичному занятті	10	38	380
3.	Самостійна робота	5	18	90
4.	Модульна контрольна робота	25	4	100
Всього без підсумкового контролю		589		
Всього без підсумкового контролю з урахуванням коефіцієнта		-		
Підсумковий рейтинговий бал		100		

X СЕМЕСТР

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів за одиницю	Одиниць	Всього
1.	Відвідування практичних занять	0,5	28	14
2.	Робота на практичному занятті	10	28	280
3.	Самостійна робота	5	28	140
4.	Модульна контрольна робота	25	4	100
Всього без підсумкового контролю		534		
Всього без підсумкового контролю з урахуванням коефіцієнта		-		
Підсумковий рейтинговий бал		100		

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Рейтин- гова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок.
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімальний можливий допустимий рівень знань (умінь).
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання.
F	1 – 34 балів	Незадовільний з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів, то семестрові оцінки визначаються в установленому порядку в межах стобальної шкали, а підсумкова – як середня зважена оцінка.

Форми проміжного контролю визначаються кафедрою самостійно і чітко прописуються в робочій навчальній програмі.

Кількість балів, яку студент набрав під час вивчення дисципліни, оголошується на останньому практичному занятті.

Результати проміжного та підсумкового контролю знань зазначаються у відомості обліку успішності, а загальна підсумкова оцінка – в індивідуальному навчальному плані студента (ІНПС).

Семестровий контроль в університеті здійснюється у формі, передбаченій навчальним планом.

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне прослуховування, співбесіда, залік.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно розучувати та проводити вокально-художній аналіз творів оперного репертуару.

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Модуль включає бали за поточну роботу магістра на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу.

Методичні дослідження, які виконує магістр за визначеною тематикою, прослуховуються під час індивідуальних занять.

Модульний контроль знань магістрів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У таблиці представлено розподіл балів, що присвоюються магістрам упродовж вивчення дисципліни «Оперний клас».

Розподіл балів, що присвоюються магістрам

Модулі I, II								Залік	Загальна кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Загальна кількість балів з урахуванням коефіцієнту
Практичне заняття, самостійна робота	Модульна контрольна робота	Практичне заняття, самостійна робота	Модульна контрольна робота	Практичне заняття, самостійна робота	Модульна контрольна робота	Практичне заняття, самостійна робота	Модульна контрольна робота				
T1	25	T2	25	T3	25	T4	25	589	5,9	100	
130		114,5		130		114,5					

Модулі III, IV								Загальна кількість балів без урахування коефіцієнта	Загальна кількість балів з урахуванням коефіцієнту
Практичне заняття, самостійна робота	Модульна контрольна робота	Практичне заняття, самостійна робота	Модульна контрольна робота	Практичне заняття, самостійна робота	Модульна контрольна робота	Практичне заняття, самостійна робота	Модульна контрольна робота		
T1	25	T2	25	T3	25	T4	25	534	100
108,5		108,5		108,5		108,5			

Кількість балів за роботу з практичним матеріалом, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

VII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

На заняттях з постановки голосу застосовуються загальні педагогічні та спеціальні методи навчання:

- **метод розв'язання** різних за ступенем складності навчальних завдань (дозволяє формувати у студентів систему практичних умінь і навичок; активізує навчальну діяльність студентів);

- **метод ілюстрування** (застосування викладачем елементів показу правильного звукоутворення та звуковедення);

- **метод звукового регулювання** (дозволяє студентам співвідносити звучання власного голосу з голосом викладача або видатних співаків в запису, а також знаходити оптимальний режим роботи голосового апарату в процесі співу з супроводом);

- **метод художнього аналізу** (формує художнє мислення студентів у конкретних виконавських ситуаціях засобом аналізу власних дій, розвиває аналітичний, вокальний смак студента);

- **метод ескізної роботи над твором** (дозволяє розширити навчальний репертуар студента з метою його застосування у подальшій педагогічній та музично-виконавській діяльності).

VIII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ навчальні методичні посібники;
- ✓ оперні клавіри;
- ✓ навчальні посібники по сценографії;
- ✓ еталонні записи оперних співаків.

ІХ. ВИМОГИ ДО ЗАЛІКУ

Виконати:

1) уривок з оперного спектаклю(сцена, дует, тріо).

2) розробити художньо-сценічну характеристику виконуваного персонажу.

Під час складання заліку необхідно продемонструвати майстерне вокально-технічне виконання твору, розкрити художній образ твору та показати достатній артистизм та сценічну культуру.

Орієнтовний навчальний оперний репертуар (клавіри):

1. М.Лисенко «Наталка Полтавка».
2. С.Гулак-Артемівський «Запорожець за Дунаєм».
3. Хр.Глюк «Орфей».
4. Дж.Каччіні «Евредіка».
5. Г. Гендель «Рінальдо», «Ксеркс».
6. Ш.Гуно «Фауст», «Ромео і Джульєтта».
7. В.А.Моцарт «Свадьба Фігаро».
8. Дж.Верді «Травіатта», «Ріголетто», «Дон Карлос», «Трубадур».
9. П. Чайковський «Євгеній Онєгін», «Іоланта», «Пікова дама».

Х. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Антонюк А. Постановка голосу: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. - К. :Українська ідея, 2000.
2. Дмитриев Л. Основы вокальной методики. - М.: Музыка, 1968.
3. Голубев П. Советы молодым педагогам-вокалистам. - М.: Музизд, 1956.
4. Гнидь Б. Історія вокального мистецтва. – КНМАУ, 1997.
5. Микиша М. Практичні основи вокального мистецтва. - К.: Музична Україна, 1965.
6. Морозов В. Биофизические основы вокальной речи. – Л.: Наука 1977.
7. Морозов В. Резонансная теория искусства пения и вокальная техника выдающихся певцов. – М., 2001.
8. Морозов В. Тайны вокальной речи. - Л.: Наука, 1967.

Додаткова література:

9. Назаренко И. Искусство пения.- М., 1969.
10. Юссон Р. Певческий голос.- М., 1974.
11. Юцевич Ю. Музыка: Словник-довідник. – Тернопіль: Навчальна книга- Богдан, 2003.
12. Юцевич Ю. Теорія і методика формування та розвитку співацького голосу. - К., 1998.
13. Вальборг Вербег-Свердстрем «Школа для раскрытия голоса». Cvedentis, 2009.